

Ljekovito BILJE

Ljekovito i aromatično bilje ima potencijal da značajno doprinese razvoju nacionalne i lokalne ekonomije u Bosni i Hercegovini. Čak i danas, i pored postojećih naprednih poljoprivrednih sistema, berba biljaka predstavlja još uvijek jedan od glavnih ljudskih aktivnosti u BiH i značajan je ekonomski faktor u ruralnim područjima BiH.

Vjeruje se da u Bosni i Hercegovini ima preko 700 vrsta ljekovitog i aromatičnog bilja, od čega se eksploatiše oko 200 (Gatarić, Đ., 1988). Ovaj spisak sadrži i nekoliko ugroženih vrsta koje spadaju u one koje se najviše prodaju i kupuju (*Gentiana lutea* – lincura, *Arnica montana*- brđanka, *Arctostaphylos uva ursi* – uva i *Orchis spp.* – kaćun).

Ured Regionalnog centra za okoliš za Bosnu i Hercegovinu (REC BiH) osnovan je u martu 1997. godine s ciljem da pruži adekvatnu podršku unapređenju zaštite i očuvanja okoliša u BiH. U dosadašnjem radu Ured za BiH radio je na promovisanju dijaloga među različitim interesnim stranama (vladin sektor, naučno-istraživačke organizacije, poslovni sektor, NVO, mediji i dr.) koje učestvuju u ovoj oblasti. Imajući na umu političku fragmentiranost, sve aktivnosti REC-a realizuju se u oba BiH entiteta (Federaciji Bosne i Hercegovine i Republici Srpskoj) kao i u Brčko Distriktu .

Danas REC u BiH ima status međunarodne organizacije sa diplomatskim statusom.

U svom dosadašnjem radu REC je doprinjeo brojnim aktivnostima u oblasti zaštite okoliša, kako na lokalnom, tako i na regionalnom nivou, od kojih izdvajamo sljedeće projekte i programe:

- Jačanje kapaciteta i podrška radu ministarstvima okoliša/životne sredine u FBiH i RS (pomoć u izradi zakona, pomoć u ratifikaciji i implementaciji međunarodnih sporazuma i sl.)
- Pomoć u izradi Nacionalnog akcionog plana zaštite okoliša za BiH (NEAP)
- Kampanje podizanja svijesti javnosti o potebi zaštite okoliša
- Izrada Lokalnih ekoloških akcionih planova (LEAP) u BiH
- Izrada Loklanih akcionih planova za zaštitu biodiverziteta (LBAP) u BiH
- Izrada planova upravljanja otpadom u BiH
- Podrška NVO sektoru kroz umrežavanje, saradnju i dodjelu grantova
- Podrška razvoju strategije i jačanje kapaciteta za implementaciju Aarhuske konvencije
- Upravljanje kvalitetom voda na nivou riječnih slivova
- Podrška školama kroz promociju koncepta "Obrazovanja za održivi razvoj"

SAKUPLJANJE, PROIZVODNJA I PLASMAN LJEKOBILJA U FUNKCIJI SAMOZAPOŠLJAVANJA I RAZVOJA TURIZMA

Decembar 2015

REGIONALNI CENTAR ZA OKOLIŠ
za Bosnu i Hercegovinu

Prema podacima koji su proizašli iz Finalnog izvještaja EU (Analiza i prikaz rasprostranjenosti lanca vrijednosti) godišnja berba ljekovitog i aromatičnog bilja u BiH kreće se između 1.500 i 9.000 tona (ovisno o potražnji i klimatskim uslovima). Osušeno bilje se većinom pakuje i prodaje kao sirovina u vrećama od 25 kg. Više vrijednosti moglo bi se dodati čak i na osušeni materijal i u tom slučaju prodajna cijena tih proizvoda je znatno veća (npr. sušeno lišće, odvojeni cvjetovi itd.)

Kao odgovor na nedostatke u ovom sektoru, **Federalno ministarstvo okoliša i turizma u suradnji sa Uredom RECa u BiH pokrenulo je projekat „Sakupljanje, proizvodnja i plasman ljekobilja u funkciji samozapošljavanja i razvoja turizma“** koji ima za cilj podstaknuti značajan broj žena i mladih u ruralnim dijelovima gornjevrubaskog regiona da započnu sakupljanje, uzgoj i eventualnu preradu ljekovitog i aromatičnog bilja koje će im omogućiti samozapošljavanje ili ostvarivanje dodatnih prihoda a ujedno i obogatiti turističku ponudu tog kraja kroz organizaciju sajma i provedbu javne kampanje. Cilj projekta je i dodatno povezivanje uzgajivača, sakupljača i otkupljivača ljekovitog i aromatičnog bilja i podsticanje njihove dalje uspješne saradnje.

Predviđene aktivnosti koje će se realizirati su organizacija i provedba teoretskih obuka o proizvodnji, sakupljanju i preradi ljekovitog i aromatičnog bilja, praktične vježbe na terenu po pitanju sakupljanja ljekovitog i aromatičnog bilja, organizacija sajma na kojem bi se pored gotovih proizvoda od ljekovitog i aromatičnog bilja prezentirale i velike mogućnosti koje ovaj sektor nudi u ostvarivanju prihoda u domenu ruralne ekonomije i provedba javne kampanje .

LJEKOVITO BILJE U BIH

Čičak – neugledan korov koji čuva vaše zdravlje

Čičak (lat. *Arctium lappa*) je pripadnik roda *Arctium*, porodice *Asteraceae*. U narodu je poznat i kao lopuh, lepuh, lepušina, čakalj, lopuk, repuh, lipalj. Porijeklom je iz Europe i Sibira, a danas je rasprostranjen diljem svijeta. U srednjem vijeku ova biljka je redovito korištena u kulinarstvu kao povrće izuzetnih hranjivih vrijednosti. Danas se kao kulinarska namirnica koristi još samo u Japanu. U ostatku svijeta čičak se vrlo rijetko koristi kao hrana, ali je izuzetno cijenjen na području fitoterapije te u kozmetičkoj industriji.

Verbena - ružičasta riznica zdravlja

Verbena (lat. *Verbena officinalis*) je biljka ružičasto-ljubičastih cvjetova. Postoji više različitih vrsta, od grmolikih do puzavih. U narodu je još nazivaju i sporiš, boriš, divlja verbena, ljutovnica, železarka ili željezarka. Ima egzotičan citrusni miris i izuzetno je ljekovita. Koristi se u raznim pripravcima, od čaja do krema i losiona. Ova biljka stoljećima se povezuje s božanskim i natprirodnim svojstvima.

Ljubičica – više od nježnog ukrasa u vrtu

U razdoblju stare Grčke bila je poznata kao simbol proljeća, vječnog života i ljubavi. Uz nju se još od antičkog doba, zahvaljujući ljekovitim svojstvima, vežu mnoge priče i legende. Riječ je o mirisnoj ljubičici, (lat. *Viola odorata*), samonikloj biljci i vjesniku proljeća, koju ste sigurno već otkrili u vašem vrtu ili u obližnjem parku. Ljubičica cvate u ožujku i travnju, a prepoznatljiva je po nježnim cvjetovima većinom tamnoljubičaste boje i listova srcolikog oblika. I naravno, po neodoljivom, slatkom mirisu.

Smilje - biljka za ljepotu i mladolikost

Prema Homerovoj Odiseji, heroj Odisej doživio je brodolom na otoku i upoznao božanstveno lijepu Nausikaju. Tajna njene ljepote bilja je u vječnom ulju, od cvijeta koji nikada ne vene, čak ni kad se ubere. Prema mitovima, i grčki bog Apolon na ulazu u Delfe nosio je tigar od posebnog bilja da podsjeti svijet na svoju besmrtnost. Iako su to samo legende, poznato je da postoji **cvijeće koje ne vene**, čak ni kada se ubere. Riječ je o smilju, lat. *Helichrysum italicum*, našoj domaćoj biljci koja raste u mediteranskim krajevima, na sunčanim kamenjarima. Raste do visine od 60 cm, ima uske listiće i žute cvjetove.

Kopriva – univerzalni lijek

Kopriva (lat. *Urtica dioica*) je samonikla biljka u narodu poznata i kao obična kopriva, pitoma kupina, pasja kopriva, žara, žegavica. Rasprostranjena je u gotovo svim dijelovima svijeta, a najčešće ju nalazimo na zapuštenim i obraslim terenima. Prepoznatljiva je po svojim zelenim srcolikim listovima prekrivenima sitnim dlačicama koje žare (otuda i naziv žara). Ljekoviti su svi njeni dijelovi – lišće, cvijet, stabljika, korijen i sjeme. Danas koprivu, nažalost, mlađi naraštaji doživljavaju kao korov i nastoje ju pošto poto iskorijeniti s okućnice, iz vrta ili voćnjaka.

Kontaktirajte nas:

Regionalni centar za okoliš (REC)

Ured za Bosnu i Hercegovinu
Zmaja od Bosne 47A; 71000 Sarajevo

Tel: +387 33 713 110

Email: L.Suman@rec.org

Posjetite našu web stranicu: www.bih.rec.org